

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

5 DECEMBER 1995

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de
Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Jacques Timmermans
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden : de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Apen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Steve Stevaert, Jacques Timmermans, Bruno Tobback ;

de heren Jan Caubergs, Frans Wymeersch ;

de heer Willy Kuijpers ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Carlos Lisabeth ;

de heren Frank Creyelman, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

15 (BZ 1995)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nrs. 2 tot 9 : Amendementen
- Nr. 10-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting
- Nr. 10-B : Verslag namens het Advies- en Overlegcomité voor Brussel en Vlaams Brabant
- Nr. 10-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 10-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur en Sport

Zie ook :

12 (BZ 1995)

- Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (BZ 1995)

- Nr. 1 : Toelichtingen

16 (BZ 1995)

- Nr. 1 : Administratieve begroting
- Nr. 2 : Wijzigingen van de administratieve begroting

17 (BZ 1995)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
I. Bevoegdheden van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	4
I. 1. Toelichting door de minister	4
I. 2. Bespreking	9
I. 3. Indicatieve stemming	16
II. Bevoegdheden van de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn	16
I. 1. Toelichting door de minister	16
I. 2. Bespreking	17
I. 3. Indicatieve stemming	18

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud vergaderde op 21 november 1995 over de algemene uitgavenbegroting voor 1996.

De commissie heeft de artikelen en de gedeelten van de begrotingstabel besproken die betrekking hebben op leefmilieu en natuurbehoud en die behoren tot de bevoegdheden van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling.

Er werd door een lid kritiek geuit op het feit dat de beleidsnota Leefmilieu in Vlaanderen, waarin de beleidsprioriteiten voor de periode 1995-1999 worden weergegeven, pas bij het begin van de vergadering kon worden uitgedeeld. Op die manier kregen de commissieleden niet de tijd om dit lijvige document door te nemen vooraleer de bespreking van de begroting aan te vatten. Daarom werd beslist de beleidsnota in januari 1996 te bespreken.

Omdat de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud eveneens bevoegd is voor monumenten en landschappen, werd ook de begroting voor monumenten besproken. Deze aangelegenheid behoort tot de bevoegdheid van de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn.

I. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING

I. 1. Toelichting door de minister

Algemene uitgavenbegroting

De minister geeft een korte toelichting bij de artikelen en de gedeelten van de begrotingstabel die aan de commissie zijn toegewezen.

Artikel 13 betreft de subsidies die binnen de organisatieafdeling 61 worden toegekend.

Artikel 27 maakt het mogelijk de waarborg van het Vlaamse Gewest te hechten aan leningen en kredietopnamen van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening. Deze verbintenissen mogen het totaal bedrag van 2 miljard frank niet overschrijden.

Artikel 32 betreft de waarborg voor leningen en kredietopnamen door de NV Aquafin. Het totaal bedrag van 3 miljard frank mag niet worden overschreden.

Artikel 66 bepaalt dat de minister van leefmilieu, na gunstig advies van de Inspectie van Financiën, gebruikstoestemmingen kan verlenen voor domeinen, gronden en gebouwen die worden verworven lastens post 3.6 van de begroting van het Mina-fonds en die bestemd zijn voor de aanleg van groene zones.

De minister bevoegd voor ruilverkavelingen wordt door artikel 67 gemachtigd overeenkomsten af te sluiten voor het beheer van de onroerende goederen die werden verworven krachtens de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling.

Artikel 68 bevat de machtiging tot het vereffenen van bedragen die voortvloeien uit de vaste belofte van subsidie aan ondergeschikte besturen die groene ruimten of daartoe bestemde gronden hebben verworven.

Artikel 69 betreft de machtiging om de lopende uitgaven te dragen voor de afwatering van de waterlopen van eerste categorie en voor de versteviging en bescherming van de dijken en oevers.

Artikel 70 maakt het mogelijk om, binnen de perken van de beschikbare kredieten, de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening te subsidiëren voor alle uitgaven in verband met studies en werken die de realisatie van verbindingen met de waterleidingssystemen van andere drinkwatermaatschappijen tot doel hebben.

Artikel 77 geeft de minister van openbare werken de machtiging om de uitgaven van gecombineerde werken en projecten tussen enerzijds de administratie Wegen en Verkeer van de Vlaamse Gemeenschap en anderzijds de NV Aquafin, als opdrachtgever ten laste te nemen van het programma 63.1.Wegen. De inbreng van de Aquafin in de gecombineerde werken moet minimaal 70% bedragen.

Artikel 84 machtigt de minister van financiën en begroting tot betaling van de leningen van de Vlaamse Milieumaatschappij die betrekking hebben op lasten van het verleden.

De artikelen 90, 106 en 113 betreffen de goedkeuring van de bij het ontwerp van decreet gevoegde begrotingen van het Mina-fonds, de Openbare Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

Wat de begrotingstabel en de administratieve begroting betreft, verwijst de minister naar de beleidsbrief Leefmilieu in Vlaanderen en naar de hierna volgende toelichting bij het beleid.

De minister stelt dat zoveel mogelijk rekening werd gehouden met de opmerkingen die het Rekenhof formuleerde. Indien nodig werden amendementen ingediend om tegemoet te komen aan deze opmerkingen.

Continuïteit van het beleid

De minister stelt dat zowel de begroting voor 1996 als het achterliggende beleid worden gekenmerkt door continuïteit met de vorige jaren. Zo blijft het streven naar een duurzame ontwikkeling en naar overleg met de doelgroepen, een essentieel onderdeel van het milieu- en natuurbeleid.

De continuïteit blijkt onder meer uit het feit dat in de begroting van het Mina-fonds nieuwe kredieten worden uitgetrokken voor de verlenging van programma's die aflopen.

Bovendien wordt zowel in de begroting als in het programmadecreet werk gemaakt van de uitvoering van enkele belangrijke decreten, zoals het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid, het decreet van 22 februari 1995 houdende de bodemsanering en het decreet van 19 april 1995 over de bedrijfsinterne milieuzorg.

Gewestelijk milieubeleidsplan

Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid bepaalt dat voortaan een vijfjarenplanning moet worden opgemaakt. Het eerste gewestelijk beleidsplan zal betrekking hebben op de periode 1997 – 2001 en zal bij de ontwerpbegroting van het jaar 1997 worden gevoegd.

Het vijfjaarlijkse milieubeleidsplan wordt het belangrijkste document voor het beleid van de volgende vijf jaar. De opstelling gebeurt volgens een decretaal bepaalde procedure. Het ontwerp moet op 1 mei 1996 klaar zijn, in mei en juni

1996 zal een openbaar onderzoek gebeuren. Het advies van de Vlaamse Raad, de provincies, de gemeenten, de SERV en Mina-raad zal worden gevraagd voor 1 augustus 1996. Het definitieve ontwerp zou klaar moeten zijn voor 1 oktober 1996.

Het decreet bepaalt verder dat voortaan ook een tweemaaljaarlijks milieuraapport en een jaarlijks milieuprogramma moeten worden opgesteld. Het eerste tweemaaljaarlijkse rapport moet klaar zijn op 31 december 1996. Het jaarlijkse milieuprogramma stemt in feite overeen met de begroting.

Tenslotte bepaalt het decreet dat ook de provincies en gemeenten milieubeleidsplannen en -programma's kunnen opstellen.

Mina-fonds

In het Mina-fonds worden de ontvangsten en uitgaven van het milieu- en natuurbeleid zoveel mogelijk gegroepeerd. Het Mina-fonds wordt gespijsd door een dotatie vanuit de algemene uitgavenbegroting (programma 61.10, basisallocatie 61.03) en door de opbrengst van milieuheffingen.

De minister overloopt enkele tabellen die de ontwikkeling weergeven van de ontvangsten, de uitgaven en de kapitaalsuitgaven van het fonds in de periode 1992-1996. Deze tabellen zijn terug te vinden in een tekst over het Mina-beleid, die ondertussen door het commissiesecretariaat aan de leden werd bezorgd, en in de beleidsbrief Leefmilieu in Vlaanderen.

Uit de tabel van de ontvangsten blijkt dat de geraamde opbrengsten van de afvalheffingen voor 1996 4.200 miljoen frank bedragen, onder meer door een verhoging van de heffing op het huishoudelijk afval. De geraamde opbrengsten van de waterheffingen bedragen 7.485 miljoen frank voor 1996. De dotatie aan het Mina-fonds zal in 1996 3.554,3 miljoen frank bedragen.

De minister stelt dat men moet vermijden dat heffingen een sluitpost worden van de milieubegroting. Er moet een bepaalde verhouding worden gerespecteerd tussen enerzijds de heffingen en anderzijds de inspanningen vanuit het algemene beleid. Het milieubeleid mag niet eenzijdig worden gefinancierd door heffingen.

Wat de uitgaven voor 1996 betreft, moet de voortzetting worden vermeld van programma's die anders in 1995 zouden aflopen, zoals het Presti-programma en de milieuconvenanten. Een deel van de opbrengst van de verhoogde afvalstoffenheffing zal worden gebruikt voor de financiering van de milieuconvenanten met de gemeenten.

Wat de kapitaalsuitgaven betreft, springen vooral de kosten van de overeenkomst met Aquafin in het oog. Deze worden geraamd op 2.533,8 miljoen frank voor 1996.

Milieuheffingen

In de begroting voor 1996 wordt dus geopteerd voor de verhoging van bepaalde heffingen.

Op het heffingenbeleid wordt kritiek geuit, onder andere in een recente studie van de SERV. Men stelt vragen over de verhouding tussen de inspanningen van de gezinnen en de industrie, over de ontwikkeling van de vuilvrachten van deze doelgroepen en over de doelmatigheid van sociale correcties.

De korte periode waarover de nieuwe regeringsploeg beschikte om de begroting voor te bereiden, maakte het onmogelijk het debat over de milieuheffingen onder behoorlijke

voorwaarden te voeren. De minister vindt het zinvol de huidige regeling grondig te evalueren, vooraleer tot een wijziging ervan over te gaan. Begin volgend jaar zal op zijn initiatief een debat over de milieuheffingen worden georganiseerd.

Voor 1996 wordt daarom enkel het eenheidstarief van de afvalwaterheffing verhoogd en wordt niets aan de structuur van de heffing gewijzigd.

Wat de heffing op vaste afvalstoffen betreft, is er in het programmadecreet eveneens een verhoging van het tarief voor het storten van afval opgenomen, zowel voor de industrie als voor de gezinnen.

Het storten van afval is immers de minst milieuvriendelijke afvalverwijderingswijze. Het VLAREM bepaalt dat voor de verwerking van afvalstoffen de prioriteit moet worden gegeven aan achtereenvolgens :

- het hergebruik, de terugwinning of recuperatie;
- de recycling;
- de behandeling;
- de verbranding.

Slechts wanneer op basis van de best beschikbare technieken geen van deze verwerkingswijzen in aanmerking komt, mag onder strikte voorwaarden worden overgegaan tot storten.

Bij het vaststellen van de heffingen wordt rekening gehouden met deze prioriteiten en met de aanmoedigende en ont-radende functie van heffingen. Vandaar dat storten minder interessant wordt gemaakt. Het is overigens logisch dat, op het ogenblik dat een decreet in werking treedt dat de verplichting oplegt verontreinigde bodems te saneren, wordt geprobeerd om nieuwe "black points" te vermijden.

Voor het storten van huisvuil geldt voorlopig nog een overgangsregeling. Het is echter de bedoeling dat vanaf 1998 de volledige heffing wordt aangerekend.

RIO – project

De uitbouw van een goede infrastructuur voor de opvang en zuivering van rioolwater blijft een belangrijke beleidsdoelstelling.

De ramingen van de Aquafin-kosten voor het komende decennium gaan in stijgende lijn en lopen op tot 16,5 miljard frank in 2005. Vermits de NV Aquafin in 1991 is gestart en de financiering van de projecten over 15 jaar werd gespreid, kan worden verwacht dat de kosten een maximum zullen bereiken in de periode 2006 – 2010 om daarna te dalen.

Wat de bovenbouw, de zuiverings- en pompinstallaties, betreft, werd aan Aquafin een investeringsprogramma opgedragen ten belope van 37,3 miljard frank voor de periode 1991 tot 1995. Een voortzetting van het investeringsritme van 6 miljard frank per jaar is tot 2000 contractueel vastgelegd. Na de uitvoering van dit programma blijft er nog een bedrag van 16 miljard frank in de bovenbouw te investeren.

Teneinde de vooropgestelde doelstellingen te bereiken is ook de uitvoering van de tweede fase, met name de verwezenlijking van de onderbouw noodzakelijk.

De kosten van nog aan te leggen openbare riolen worden op 90 miljard frank geraamd. Het huidige investeringsritme is vrij laag en bedraagt ongeveer 2,6 miljard frank per jaar. Tegen dit ritme is er nog meer dan 30 jaar nodig om de riole-ringsnetten af te werken. Bovendien worden bepaalde collectoren en waterzuiveringsstations onvoldoende benut, omdat

de realisatie van de bovenbouw niet wordt gevolgd door de aanleg van riolen.

Een nieuw initiatief is bijgevolg noodzakelijk om de afwerking van rioleringsnetten binnen een redelijke termijn te waarborgen en om de aanleg ervan te versnellen. Bovendien moet de afstemming ervan op de bovenbouw worden verbeterd.

Het RIO-project moet het mogelijk maken om een investeringsprogramma van 90 miljard te realiseren in de periode 1996 tot en met 2010.

In de begroting van het Mina-fonds wordt bij de uitgaven voor 1996 een krediet van 1 miljard uitgetrokken voor dit project (post 3.13). Ter compensatie is bij de ontvangsten een bedrag van 1 miljard ingeschreven, als gevolg van een kapitaalvermindering van de NV Vlaamse Milieuholding.

Bodemsanering

Het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering verplicht onder meer het aanvragen van een bodemattest bij de overdracht van gronden. Het ontwerp van programmadecreet bepaalt dat de datum van de inwerkingtreding van deze verplichting wordt vastgesteld door de Vlaamse regering.

Een ontwerp van uitvoeringsbesluit tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLARE-BO) zal door de minister binnenkort aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. In dit ontwerp zijn de kosten voor het afleveren van het bodemattest vastgesteld op 1.000 frank. Dit is een redelijk bedrag voor eigenaars die bijvoorbeeld maar een perceel bouwgrond bezitten.

De totale jaaropbrengst van deze retributie wordt geraamd op 136 miljoen frank. Overeenkomstig het decreet worden daarmee de administratieve kosten voor de aflevering van bodemattesten gedekt.

Voor de ambtshalve bodemsaneringen wordt in de uitgavenbegroting van het Mina-fonds een krediet van 1.431 miljoen frank uitgetrokken.

De uitvoering van het bodemsaneringsdecreet brengt ook extra uitgaven voor OVAM mee. Hiervoor worden kredieten uitgetrokken op de OVAM-begroting.

Mestactieplan

In de begroting van het Mina-fonds wordt een krediet van 1 miljard frank uitgetrokken voor de vergoedingen, die in toepassing van het ontwerp van mestdecreet, aan landbouwers en veehouders zullen worden betaald.

Natuur, bos en groen

De aankopen van bossen en van natuur- en groengebieden worden zoveel mogelijk gegroepeerd in het Mina-fonds.

Gemeentelijke milieuconvenanten

Ter stimulering van een efficiënt gemeentelijk milieubeleid kregen de gemeenten in 1991 de gelegenheid om een convenant af te sluiten voor lokale milieuprojecten. Van de 308 gemeenten hebben er 294 van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Deze overeenkomsten lopen af in december 1996.

Dit programma zal, in een geactualiseerde vorm, voor een periode van vijf jaar worden verlengd. Daarbij zal in het

kader van het tewerkstellingsbeleid een bijzondere aandacht gaan naar de ondersteuning van arbeidsintensieve projecten.

In de begroting 1996 van het Mina-fonds wordt een krediet van 571 miljoen uitgetrokken voor de financiering van de milieuconvenanten.

Informatie aan de bevolking

In de begroting van het Mina-fonds wordt in 1996 tevens 38,8 miljoen frank uitgetrokken voor informatie en sensibiliseringscampagnes (post 2.14)

I.2. Bespreking

Financiering van het milieubeleid

De heer Johan Malcorps illustreert aan de hand van cijfers dat de kosten voor het milieubeleid in Vlaanderen steeds hoger oplopen. In 1991 werd nog 11,8 miljard frank uitgetrokken voor het milieu, voor 1996 is nu al 18,5 miljard begroot. Uit een studie van de SERV blijkt dat uitgaven voor milieu in het jaar 2000 zullen oplopen tot 28 miljard. Tegelijkertijd stijgen ook de milieuheffingen. Er wordt voorspeld dat, bij een kostendekkend beleid, de gezinnen in het jaar 2000 6.100 frank waterheffing zullen moeten betalen.

Er wordt dus veel geld uitgegeven om de milieuschade die in het verleden werd aangericht te herstellen. Toch blijven volgens de heer Malcorps tastbare resultaten uit omdat het beleid in wezen kiest voor een strategie van "dweilen met de kraan open". De groenen hebben er altijd voor gewaarschuwd dat de milieufactuur onbetaalbaar zou worden als niet radicaal voor het actief voorkomen van vervuiling wordt gekozen. Nu blijft men straffeloos het milieu vervuilen en nadien wordt de rekening aan de belastingbetaler gepresenteerd. De SERV en de Mina-Raad hebben recent nog benadrukt dat het principe "de vervuiler betaalt" bij de financiering van het milieubeleid nauwelijks speelt. De heffingen inzake afval en afvalwater zijn in de eerste plaats financieringsheffingen. Het regulerend karakter ervan is veel minder duidelijk en lijkt ook niet op de eerste plaats te komen.

De heer Malcorps stelt daarom dat de belangrijkste component van een efficiënt en betaalbaar milieubeleid, met name de preventie, ontbreekt. Hij kondigt aan dat hij vanuit deze bekommernis een aantal amendementen zal indienen op de bepalingen over de milieuheffingen in het programmadecreet.

Zijn belangrijkste vraag aan de minister is echter wanneer en op welk niveau het lang aangekondigde debat over de financiering van het milieubeleid zal plaatsvinden. Verder wil hij weten welke maatregelen de minister op korte en middellange termijn zal nemen om paal en perk te stellen aan de kostenexplosie.

De heer Jacques Timmermans stelt dat zijn fractie in grote lijnen akkoord kan gaan met de voorliggende begroting. Hij heeft niettemin enkele opmerkingen. Zo stelt hij dat het aangekondigde debat over de financiering van het milieubeleid meer duidelijkheid moet brengen in de dualiteit financierings- versus reguleringsheffing. Financiering en regulering moeten in een evenwichtige verhouding tot elkaar staan. Er is nood aan een fundamentele discussie over de concepten en de criteria, die zo objectief mogelijk moeten zijn.

In de discussie over de bijdrage van gezinnen en industrie in de milieufinanciering, moet volgens de heer Timmermans ook rekening worden gehouden met wat bedrijven doen, of

wat hen door de overheid wordt opgelegd, om vervuiling aan de bron te voorkomen. Het gaat niet op dat bedrijven het opruimen van de vervuiling aan de overheid laten en terzelfder tijd klagen dat de heffingen te hoog zijn. Een inbreng vanuit de algemene middelen zal volgens hem niettemin noodzakelijk blijven, al was het maar omdat er altijd een restvervuiling zal blijven bestaan.

De heer Quintelier stelt dat de voorliggende begroting van een grote realiteitszin getuigt en dat zijn fractie ze volledig kan steunen. Wat de discussie over de heffingen betreft, pleit hij voor een zo correct mogelijke berekening van de heffingsplichtige vuilvrachten. De heffingen moeten voor langere termijn worden vastgesteld, zodat bedrijven niet in moeilijkheden komen door voortdurende bijstellingen. Er moet ook ruimte zijn voor een duidelijke gezinscorrectie.

De minister herhaalt dat begin volgend jaar een debat over de financiering van het milieubeleid zal plaatsvinden. Het opstellen van het gewestelijk milieubeleidsplan zal een belangrijke aanleiding hiertoe zijn. In een eerste fase moet er ruimte zijn voor een brede maatschappelijke discussie, waaraan iedereen kan deelnemen. In een tweede fase moet de discussie worden vernauwd tot de beleidsverantwoordelijken en tot de sociaal-economische organisaties die in de SERV en Minaraad zijn vertegenwoordigd. De discussie moet bovendien op wetenschappelijke gegevens worden gebaseerd.

De minister bevestigt dat de overheid zeer veel geld besteedt aan het opruimen van vervuiling die in het verleden gebeurde. Door middel van het vergunningen- en heffingenbeleid kan de overheid echter ook aan preventie doen. Zo heeft de afvalheffing een sterk ontradend effect. Dit blijkt uit de heroriëntering naar meer milieuvriendelijke vormen van afvalverwijdering telkens de heffingen worden verhoogd.

De heffingen op water blijven in de eerste plaats financieringsheffingen. Dit vindt onder meer zijn oorzaak in het feit dat afvalwater moeilijk kan worden vermeden. Het enige wat men kan doen is een duidelijke band scheppen tussen het waterverbruik en de heffingen. Dit betekent niet dat de waterheffingen geen enkel ontradend effect hebben. Vele bedrijven bewijzen dit door de best beschikbare technologie te gebruiken om aan integrale waterzuivering te doen en door een beleid van rationeel waterverbruik, met inbegrip van nuttig hergebruik van gezuiverd afvalwater.

De minister erkent het belang van een lange-termijnplanning voor de heffingen die aan bedrijven worden opgelegd. Dit aspect zal zeker mee aan bod komen in het aangekondigde debat.

De minister gaat ermee akkoord dat de preventie van vervuiling meer aandacht moet krijgen. Naast het vergunningen- en heffingenbeleid, kan dit door de bevolking meer gericht te informeren en sensibiliseren. De milieuconvenanten met de gemeenten vormen hiervoor een geschikt instrument. Belangrijk is dat men het concrete belang kan aantonen dat de burgers hebben bij een milieubewust gedrag.

Vlaamse Milieuholding

De heren Malcorps en Timmermans vragen uitleg over de draagwijdte van de kapitaalsvermindering van 1 miljard frank van de Vlaamse Milieuholding. Dit miljard werd in de begroting van het Mina-fonds als ontvangst ingeschreven. Anderzijds wordt op de begroting een vastleggingskrediet van 466,9 miljoen frank uitgetrokken voor een kapitaalsverhoging van de VMH.

De minister verduidelijkt dat voor deze werkwijze wordt gekozen omdat wordt vastgesteld dat de VMH over aanzienlijke reserves beschikt. Het miljard zal worden aangewend voor de financiering van het RIO-project. Er is echter nog geen pasklaar scenario voor de manier waarop dat zal gebeuren : eventueel zou de financiering rechtstreeks door de VMH kunnen gebeuren. Dat er anderzijds een kapitaalsverhoging komt, is het gevolg van bepalingen in de huidige beheersovereenkomst met de Vlaamse Milieuholding.

Tewerkstellingsconferentie

De heer Malcorps herinnert eraan dat in de vorige begroting van het Mina-fonds 350 miljoen frank extra werd uitgetrokken voor tewerkstellingsinitiatieven, dit ten gevolge van de overdracht van middelen van de tewerkstellingsconferentie. Kunnen deze inspanningen dit jaar elders worden teruggevonden ?

De minister antwoordt dat de afspraken van de vorige werkgelegenheidsconferentie maar gelden tot einde 1995. Momenteel wordt een nieuwe conferentie voorbereid. Het is wachten op de resultaten van de onderhandelingen om te weten welke middelen beschikbaar zullen zijn. Hij blijft echter voorstander van tewerkstellingsinitiatieven vanuit het Mina-fonds, bijvoorbeeld voor de selectieve inzameling van bepaalde fracties van het huisvuil.

Waterkwaliteit

De heer Malcorps stelt dat veel geld voor leefmilieu niet altijd overeenstemt met een verbetering van de kwaliteit ervan. Het laatste rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij stemt in die zin weinig hoopvol. Uit de meetresultaten blijkt dat ongeveer 85% van de oppervlaktewateren niet voldoen aan de basiskwaliteitsnorm. De enige positieve noot is een verschuiving van een uiterst of zeer slechte naar gewoon slechte kwaliteit. Nochtans werd in 1991 vooropgesteld dat de kwaliteitsnormen in 1995 zouden worden gehaald.

De minister wijst er op dat de metingen in het rapport dateren van 1994 en dat de gegevens voor 1995 nog niet beschikbaar zijn. Verder stelt hij dat in sommige gevallen de kwaliteit duidelijk is verbeterd. Dit geldt vooral voor een aantal kleinere waterlopen, die vaak terug op viswaterkwaliteit zijn gebracht. Wegens de bekkengerichte aanpak, is het ook gemakkelijker de kwaliteit te verbeteren van kleinere waterlopen. Bij grotere waterlopen is men afhankelijk van de inspanningen die elders gebeuren. Zo is men in Wallonië nu begonnen met maatregelen die ook een effect kunnen hebben op onze waterkwaliteit.

De minister erkent dat er nog een lange weg moet worden afgelegd, maar vaak is het zo dat het wegwerken van de grote vervuiling de meeste tijd vraagt. Eenmaal die stap gezet, kan de kwaliteit van het water sneller stijgen.

De heer Malcorps hoopt met de minister dat dit zo is, maar stelt dat het ook omgekeerd kan zijn, zoals met de luchtvervuiling waar de eerste resultaten het gemakkelijkst werden bereikt.

De heer Dirk Van Mechelen, voorzitter, stelt voor om later in een hoorzitting op het VMM-rapport terug te komen.

RIO-project

De heer Timmermans is tevreden met de continuïteit in het rooleringsbeleid. De vraag is echter hoe het extra miljard op de begroting van het Mina-fonds zal worden besteed. Het is

herhaaldelijk gebleken dat er voor rioleringsprojecten meer vragen komen van gemeentebesturen dan dat er toelagen door het gewest kunnen worden gegeven. Hij pleit ervoor om, zoals in het verleden gebeurde, vooral die gemeenten te ondersteunen die zelf een inspanning doen.

Ook de heer Quintelier stelt vragen over de manier waarop impulsen aan de gemeenten zullen worden gegeven. Hoe kan worden vermeden dat er "zwarte vlekken" blijven bestaan in het rioleringsnet ? Een andere vraag is of de ervaring en know-how van de NV Aquafin ter beschikking van gemeentelijke en andere ontwerpers zal worden gesteld.

De heer Van Looy heeft eveneens vragen over de adviseerende rol van Aquafin en over het belang dat aan de hydraulische studies en aan de onderlinge afstemming van de verschillende netten zal worden gehecht ?

De heer Dirk Van Mechelen benadrukt dat de gemeenten voldoende tijd moeten krijgen om goed bestudeerde voorstellen in te dienen. De manier waarop de toelagen in het verleden werden toegekend, zorgde voor wrevel op het terrein.

Er ontstaat in de commissie een discussie over de vraag of de gemeenten die inspanningen deden om "totale rioleringsplannen" (TRP's) op te stellen en die investeerden in de aanleg van riolen, moeten worden beloond bij het toekennen van nieuwe subsidies.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht vindt dat de gedane gemeentelijke investeringen en het bestaan van TRP's in rekening moet worden gebracht bij de verdeling van middelen. Het gaat niet op dat alle middelen naar gemeenten vloeien die zelf geen inspanning deden.

De heer Jacky Maes vraagt of op die manier de "zwarte vlekken" niet zullen blijven bestaan en of sommige gemeenten niet moeten worden gedwongen om te investeren.

De heer Steve Stevaert stelt dat men moet nuanceren. De gemeenten die over een goed rioleringsnet beschikken hebben dit niet altijd aan eigen inspanningen te danken. Er is een groot verschil tussen gemeenten op het vlak van ruimtelijke ordening. Bovendien konden sommige steden en gemeenten in het verleden op een meer genereuze financiering rekenen dan andere.

De minister antwoordt dat er nog geen beslissing werd genomen over de manier waarop de extra middelen zullen worden verdeeld. Het moet wel duidelijk zijn dat de gemeenten zelf zullen moeten beslissen omtrent de realisatie van de in het RIO-programma opgenomen projecten. Het gewest kan deze projecten betoelagen, maar het beschikt niet over de middelen om ze volledig te financieren. De gemeenten en het gewest zullen dus moeten samenwerken, en dit op basis van de planning die door de Vlaamse Milieumaatschappij werd opgemaakt. Bij het toekennen van middelen zal rekening worden gehouden met de verschillende situatie van de gemeenten. Vooraleer ter zake een concreet voorstel kan worden gedaan, moeten de verschillende scenario's echter nog worden onderzocht.

De minister stelt dat de vragen over het belang dat aan de TRP's en de hydraulische studies wordt gehecht, terecht zijn. Ze worden ook gesteld aan een studiegroep die momenteel de problematiek onderzoekt en waarin ook de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten is vertegenwoordigd. De hydronaut-benadering maakt het mogelijk de rioleringsplannen op hun efficiëntie en capaciteit te testen. Een hydronautstudie kan dus een goed begin zijn voor een investeringsproject.

Op vraag van de heer Dirk Van Mechelen, verduidelijkt de minister dat ongeveer 72% van de trekkingsrechten die door gemeenten worden uitgeoefend ten aanzien van het Investeringsfonds, op riolering betrekking hebben.

De heer Malcorps stelt het op prijs dat een inspanning wordt gedaan voor de aanleg van openbare riolen. Hij wil echter weten of er in de begroting ook middelen voor kleinschalige waterzuiveringsprojecten worden uitgetrokken. Uit het verslag van het Rekenhof blijkt dat er geen decretale grond is voor de realisatie van deze projecten.

De minister antwoordt dat hij achter de kleinschalige waterzuiveringsprojecten staat. Overeenkomstig artikel 32septies van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, heeft de NV Aquafin opdracht om ruimte te bieden aan deze projecten en haar know how ter beschikking te stellen.

Koelwaterheffing

De heer Jacques Timmermans betreurt dat in artikel 13 van het programmadecreet de koelwaterheffing wordt verminderd. Het lijkt erop dat een uitzondering wordt gemaakt voor de electriciteitssector, die toch erg winstgevend is.

De heer Johan Malcorps stelt dat uit onderzoek duidelijk blijkt dat het om een vorm van verontreiniging gaat en dat een heffing bijgevolg gepast is. Hij zal een amendement indienen om de uitzondering voor koelwaterlozingen weg te laten.

De heer Jef Van Looy stelt niet te begrijpen waarom ook koelinstallaties die geen water lozen, maar die werken met een procédé van verdamping, de heffing moeten betalen.

De minister antwoordt dat er van een eigenlijke vermindering geen sprake is omdat de koelwaterheffing, in tegenstelling tot andere heffingen weliswaar, op het niveau van 1995 blijft. Een verhoging van de heffing voor thermische verontreiniging lijkt niet nodig, omdat het water niet moet worden gezuiverd zoals bij andere vormen van verontreiniging. De opportuniteit en de berekeningswijze van de heffing voor koelwaterlozingen zal wel opnieuw worden geëvalueerd, waarbij rekening zal worden gehouden met het feit dat ook de captatie van water wordt belast.

Afvalverbranding

De heer Timmermans gaat akkoord met maatregelen om het storten van afval te beperken. Dit mag echter niet leiden tot een verhoging van de capaciteit voor afvalverbranding. De gemaakte afspraken over de sluiting of de aanpassing van verbrandingsovens en over de bouw van nieuwe ovens, moeten worden gerespecteerd.

De heer Malcorps wil weten welke uitbreidingen nog zijn gepland.

De minister stelt dat voor een aantal afvalstoffen verbranding de beste oplossing blijft, ook vanuit milieu-oogpunt. Overeenkomstig het Afvalstoffenplan 1991-1995 werden de verbrandingsovens te Ronse, Willebroek, Knokke-Heist, Heist-op-den-Berg, Izegem en Merksem gesloten. Verder zijn ook de verbrandingsovens te Melsele en Stabroek gesloten, wegens de constante en sterke overschrijding van de emissienormen.

Dit heeft tot gevolg dat er op dit ogenblik nog een verbrandingscapaciteit van 850.000 tot 900.000 ton per jaar beschikbaar is voor huishoudelijk afval en daarmee vergelijkbare afvalstoffen. Volgens de prognoses van het afvalstoffenplan

1991-1995 is er in 1995 een verbrandingscapaciteit van 1.513.000 ton voor huishoudelijk afval en 790.000 ton voor met huishoudelijk afval vergelijkbare industriële afvalstoffen noodzakelijk. Voor het jaar 2000 bedragen deze prognoses respectievelijk 1.123.000 en 620.000 ton.

Op dit ogenblik zijn er volgens de minister concrete plannen voor nieuwe ovens te :

- Beveren, met een capaciteit van 200.000 ton per jaar;
- Genk, met een capaciteit van 55.000 ton per jaar;
- Vlaams-Brabant met een capaciteit van 300.000 ton per jaar (Beersel) of 260.000 ton per jaar (Drogenbos);
- Knokke-Heist met een capaciteit van 40.000 ton per jaar door middel van de volledige vernieuwing van een oude oven.

Er wordt ook een bijkomende capaciteit gecreëerd te Gent met een uitbreiding van 70.000 tot 100.000 ton per jaar.

Containerparken

Op vraag van de heer Malcorps, zal de minister de commissieleden een overzicht bezorgen van de inplanting van containerparken en van de resultaten van de ophaling van klein gevaarlijk afval, droge recycleerbare materialen en composteerbare fractie. De minister kan nu reeds antwoorden dat ongeveer twee op drie gemeenten over een containerpark beschikken. Dit goede resultaat is vooral te wijten aan het afsluiten van milieuconvenanten met de gemeenten.

Kringloopcentra

De heer Malcorps informeert tevens naar de houding van de minister ten aanzien van de ondersteuning van kringloopcentra.

De minister ziet de kringloopcentra als een interessant experiment dat voortzetting verdient. Het ontbreekt de centra echter aan duidelijke perspectieven en structuren en daarom wil hij voor een betere decretale onderbouw van deze centra zorgen.

Bodemsanering

De heer Malcorps vraagt of OVAM wel over voldoende personeel en middelen beschikt om een actief bodemsaneringsbeleid te voeren en de naar schatting 9.000 black points te saneren. In welke mate werden de voor 1995 begrote middelen aangesproken ?

De heer Timmermans wil weten binnen welke termijn met de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet kan worden gestart.

De minister antwoordt dat het uitvoeringsbesluit in het eerste trimester van 1996 klaar zal zijn. In het programmadecreet is enkel een uitstel opgenomen voor de verplichte aanvraag van bodemattesten. De datum van inwerkingtreding van deze verplichting zal worden vastgesteld door de Vlaamse regering. De reden is dat in het kader van behoorlijk bestuur noodzakelijk is deze verplichting binnen een redelijke termijn na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad in voege te laten treden.

De uitvoering van het decreet vergt ook een aanpassing van de personeelsformatie van OVAM, die hiervoor de bijkomende aanwerving van 60 personen heeft gevraagd. Niet al het werk dat uit deze nieuwe opdracht voortvloeit, zal echter

door OVAM zelf moeten worden gedaan. Bepaalde taken kunnen door labo's en studiediensten worden uitgevoerd.

De minister stelt dat volgens ruwe schattingen de kosten voor de sanering van de gekende vervuilde gronden op 250 à 280 miljard frank worden geraamd. Dergelijk bedrag kan zeker niet alleen door de overheid worden gedragen.

In 1995 werd de sanering van Cargovil te Vilvoorde goedgekeurd, ten belope van 183 miljoen frank. Er zijn eveneens kredieten vastgelegd voor de eerste fasen van de sanering van Terracota in Antwerpen, waar de totale kosten op 886 miljoen frank worden geraamd, en voor sites in Willebroek (34 miljoen frank) en Schelle (32 miljoen frank).

Het probleem in het verleden, aldus de minister, was vaak dat eigenaars de oorzaak van de vervuiling betwistten en dat daardoor de sanering niet kon worden uitgevoerd. Dankzij het nieuwe decreet kunnen dergelijke betwistingen worden vermeden en kan men de vervuiler aanspreken, tenzij het om een zogenaamde historische vervuiling gaat.

Presti-programma

Op vraag van de heer Malcorps, zal de minister de commissieleden een lijst bezorgen van de goedgekeurde Presti-projecten.

Bos en groen

De heer Quintelier vraagt welke richting het aankoopbeleid van bossen en groengebieden de volgende jaren zal uitgaan. Zal het accent liggen op de uitbreiding van het gewestelijk patrimonium of op de ondersteuning van gemeenten en verenigingen die bossen en groengebieden wensen aan te kopen?

De minister stelt dat het gewest vooral natuurgebieden moet kopen die van belang zijn voor het gewestelijk patrimonium. Voor kleinere gebieden en gebieden van lokaal belang zijn de gemeentebesturen en vzw 's geschikte partners in het aankoopbeleid. Zij kunnen vaak aan goede voorwaarden kopen en bieden bovendien garanties voor een goed beheer van de gebieden.

Gedurende de volgende jaren zal prioriteit worden gegeven aan de aankoop van natuurgebieden en reservaten. Bossen hebben in de eerste plaats behoefte aan een afdoende bescherming en hoeven niet altijd te worden gekocht.

De minister voegt er aan toe dat ook in het kader van het nieuwe mestactieplan de aankoop van enkele natuurgebieden wordt gepland.

Landinrichting

De heer Timmermans vindt in het programma 61.40 Landbeheer een verhoging van de middelen voor ruilverkaveling en een verlaging van de middelen voor landinrichting terug. Hij vraagt of deze verschuiving niet ten koste zal gaan van het beleid van geventreerde landinrichting.

De minister antwoordt dat de verschuiving noodzakelijk is om technische redenen. In afwachting van een decretale regeling voor landinrichting, is het aangewezen de middelen bij ruilverkaveling in te schrijven omdat het huidige wettelijk kader te weinig mogelijkheden biedt. Eenmaal het decreet er is, kunnen de middelen opnieuw worden overgeheveld naar landinrichting. Het is overigens zo dat bij goedkeuring van de

huidige ruilverkavelingsprojecten reeds rekening wordt gehouden met het concept geïntegreerde landinrichting.

Opvolging van het voorontwerp decreet milieubeleid

Op vraag van de heer Timmermans, bevestigt de minister dat het voorontwerp van decreet van de Interuniversitaire commissie voor herziening van het milieubeleid, de zogenaamde commissie Bocken, tijdens deze legislatuur verder zal worden behandeld.

I.3 Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel die tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling behoren, worden aangenomen met 8 stemmen voor en 1 stem tegen bij 3 othoudingen.

Met eenparigheid stelt de commissie de conformiteit vast tussen de administratieve begroting en de doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting.

II. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER LUC MARTENS, VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, GEZIN EN WELZIJN

II. 1. Toelichting door de minister

De minister geeft een kort overzicht van de voornaamste wijzigingen van het begrotingsprogramma 62.20 Monumenten en Landschappen. Hij doet dit aan de hand van de administratieve begroting en in vergelijking met de begroting voor 1995.

Voor de basisallocatie 12.25 "Allerhande uitgaven voor tewerkstellingsinitiatieven ter valorisatie van monumenten en landschappen" worden geen middelen uitgetrokken in de ontwerpbegroting 1996. In de begroting 1995 was dit nog 30,6 miljoen frank. De reden is dat het jeugdwerk-garantieplan dit jaar ten einde loopt. Nieuwe onderhandelingen over tewerkstellingsinitiatieven worden aangevat en de minister hoopt dat opnieuw middelen vrij worden gemaakt.

Voor de basisallocatie 33.03 "Subsidie voor de instandhouding, herstelling en onderhoud van het IJzermonument" worden de middelen teruggebracht tot 2 miljoen frank. Bij de tweede aanpassing van de begroting 1995 werd nog een extra bedrag van 50 miljoen frank vastgelegd voor het onderhoud van dit monument. Het ging echter om een eenmalige inspanning voor de vernieuwing van het interieur van de toren.

De kredieten van de vroegere basisallocatie 12.22 "Tussenkost in de werkingskosten van de monumentenwacht" worden in de ontwerpbegroting 1996 mee opgenomen in de basisallocatie 33.07 "Subsidie aan de vzw Monumentenwacht Vlaanderen". De werkingstoelage en de subsidie worden dus samengebracht in één begrotingsartikel, waarvoor in 1996 15,1 miljoen frank wordt uitgetrokken.

In het opschrift van de basisallocatie 63.10 "Aandeel van het Vlaamse Gewest in de onderhoudspremie voor beschermde monumenten – openbare sector" werd het woord onderhoudswerken vervangen door onderhoudspremie. Er worden voor 19,4 miljoen frank vastleggingskredieten en 15,6 miljoen frank ordonnanceringskredieten uitgetrokken.

De minister stelt dat zijn beleid inzake monumenten bij het begin van deze legislatuur niet door grote wijzigingen wordt gekenmerkt. Hij wil in de toekomst wel nagaan of geen verdere decentralisatie van dit beleid kan worden doorgevoerd. Er zijn momenteel ongeveer 4.000 monumenten geklasseerd en ongeveer 25.000 andere die voor klassering in aanmerking komen. De vraag is of al deze dossier op niveau van het gewest moeten worden behandeld. Monumenten die van belang zijn voor het Vlaamse patrimonium, kunnen door het gewest worden behandeld. Andere monumenten, die hoofdzakelijk van stedelijk of plaatselijk belang zijn, kunnen onder de bevoegdheid van de lokale besturen vallen. Dit zou ook een terigiede benadering en een teveel aan administratieve procedures helpen vermijden.

II.2. Bespreking

De heer Quintelier is tevreden met de intentie van de minister om het beleid inzake monumenten gedeeltelijk te decentraliseren. Het is belangrijk dat op gewestelijk niveau de nodige beleidsaccenten worden gelegd. Voor de vele duizenden kleine monumenten is het echter beter om meer bevoegdheden en impulsen te geven aan de gemeenten, eventueel onder de vorm van convenanten.

De minister stelt dat decentralisatie een leidend concept zou kunnen zijn voor het hele cultuurbeleid. Om bureaucratie te vermijden is het aangewezen de middelen op een zo laag mogelijk niveau te besteden. Daarbij moet voor iedereen duidelijk zijn dat het cultuurbeleid over weinig middelen beschikt en dat slechts een deel van deze middelen over de gemeenten en provincies kunnen worden verdeeld.

Het zou het volgens de minister nuttig zijn om zowel op gewestelijk, provinciaal als gemeentelijk niveau een robotfoto te maken van de stand van de monumentenbescherming. Daarbij moet ook worden ingegaan tegen de opvatting dat alle monumenten, ook de minder waardevolle, moeten worden beschermd.

De heer Hugo Marsoul vindt de ter beschikking gestelde middelen ontoereikend. Het bouwkundig erfgoed bepaalt immers mee het karakter en de uitstraling van Vlaanderen. Bovendien wordt het economisch belang van de monumenten onderschat. Hij hoopt dat in een volgende begroting meer kredieten kunnen worden vrijgemaakt en dat een duidelijk programma kan worden opgesteld, dat het mogelijk maakt de achterstand op Europees niveau in te halen.

De heer Van Mechelen wil weten voor welk bedrag er restauratiepremies worden gevraagd, zowel door de overheden als door de privésector, en welke middelen het gewest heeft om aan deze vragen tegemoet te komen.

De minister antwoordt dat jaarlijks voor 3,5 miljard frank aanvragen voor restauratiepremies worden ingediend. Daartegenover staat een begrotingskrediet van 1,5 miljard frank per jaar. Dit verklaart waarom het gemiddeld twee jaar duurt vooraleer een premie wordt toegekend. De aanvragen worden volgens objectieve criteria behandeld en de volgorde van indiening wordt strikt gerespecteerd. Wat het laatste betreft, wordt wel een uitzondering gemaakt wanneer de toestand van een monument zo slecht is dat onmiddellijk moet worden ingegrepen

Hij gaat akkoord met de stelling dat er meer middelen voor de bescherming van monumenten nodig zijn. De monumenten zijn een onderschat goed, zij hebben een grote waarde

voor de kwaliteit van de leefomgeving en de culturele identiteit, maar ook voor de tewerkstelling. De restauratie van monumenten is immers een productieve sector met arbeidskansen voor laaggeschoolden. Bovendien worden de Vlaamse deskundigheid en know how ook in het buitenland gewaardeerd. De minister zal ter zake dan ook voorstellen doen op de tewerkstellingsconferentie.

Volgens de heer Timmermans moeten de beschikbare middelen zo optimaal mogelijk worden aangewend. Hij heeft in dat verband vragen bij een stock-aanbesteding voor de beveiliging van monumenten tegen bliksem, inbraak en brand. De gemeenten worden er in een ministeriële omzendbrief toe aangezet om voor beveiligingskosten, onder een bepaald bedrag, op deze aanbesteding beroep te doen. Het gewest en de provincie komen tussen in kosten. Dit leidt echter tot een overdreven ijver voor de beveiliging van monumenten en in sommige gevallen zelfs tot misbruiken.

De minister antwoordt dat hij opdracht zal geven om deze aanbesteding te onderzoeken. Algemeen stelt hij dat de overheid niet te betuttelend mag optreden, omdat dit inderdaad tot overdreven aandacht voor bepaalde aspecten van de bescherming kan leiden.

II.3. Indicatieve stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel die tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn behoren, worden aangenomen met 8 stemmen voor, bij 6 onthoudingen;

Met 12 stemmen voor bij 2 onthoudingen, stelt de commissie de conformiteit vast tussen de administratieve begroting en de doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting.

De verslaggever,

Jacques TIMMERMANS

De voorzitter,

Dirk VAN MECHELEN
